

به نام خداوند جان و خرد
کز این برتر اندیشه بر نگذرد

سگ‌ها:

بیولوژی، رفتارشناسی و بیماری‌شناسی سگ اهلی

تألیف:

دکتر سیاوش احمدی نوربخش
متخصص جراحی دامپزشکی

دکتر احمد رضائیان
دامپزشک و متخصص بهداشت مواد غذایی

تقدیم به انسانهای آگاه و با
وجدان؛ افرادی که حیوانات را عمیقاً
می‌شناسند، آنها را درک می‌کنند و
دوست می‌دارند.

فهرست مطالب

۱۵.....	مقدمه
۱۹.....	فصل ۱ - ویژگی‌های زیست‌شناختی سگ‌ها
۲۰.....	تاریخچه
	بینایی ۲۳
۲۴.....	شنوایی
۲۴.....	بویایی
۲۵.....	لامسه
۲۶.....	چشایی
۲۷.....	پوشش بدن سگ‌ها
۲۷.....	طول عمر سگ‌ها
۲۷.....	سن بلوغ
۲۸.....	آبستنی
۲۸.....	زایمان
۲۹.....	سبک‌های شخصیتی سگ‌ها
۳۰.....	نژادها
۳۱.....	انتخاب نژاد
۳۲.....	نژاد تریر ایردِل (Airedale Terrier)
۳۳.....	نژاد بَسِت (Basset)
۳۴.....	نژاد بیگِل (Beagle)
۳۵.....	نژاد باکسِر (Boxer)
۳۶.....	نژاد بول‌داگ (Bull Dog)
۳۷.....	نژاد کِن‌تِریِر (Cairn Terrier)
۳۸.....	نژاد شیواوا (Chihuahua)
۳۹.....	نژاد کوکِر اِسپانِل (Cocker Spaniel)
۴۰.....	نژاد داشهوند (Dachshund)
۴۱.....	نژاد دالمِیْشِن (Dalmatian)
۴۲.....	نژاد دوپِرْمَن (Doberman)
۴۴.....	نژاد ژرمن شِفِرْد (German Shepherd)
۴۵.....	نژاد گِرِیْت دِین (Great Dane)

۴۶.....	نژاد آیریش سِتر (Irish Setter)
۴۷	نژاد کاولیر کینگ چارلز اسپانیل (Cavalier King Charles Spaniel)
۴۸	نژاد پکینیز (Pekingese)
۴۹	نژاد پودل (Poodle)
۵۰.....	نژاد لابرادور رتریور (Labrador Retriever)
۵۲	نژاد اسکاتیش تریر (Scottish Terrier)
۵۳	نژاد شیتزو (Shih Tzu)
۵۴	نژاد تریر سفید وست هایلند (West Highland White Terrier)
۵۵	نژاد تریر یورک‌شایر (Yorkshire Terrier)
۵۶	زبان بدن سگ‌ها
۵۶	حالت بدن سگ
۵۶	علائم دم
۵۷	علائم گوش
۵۷	چشم
۵۷	دهان و دندان
۵۸	موها
۵۹	نزدیک شدن سگ‌ها به هم یا به محدوده هم
۵۹	تعاملات نزدیک سگ‌ها با هم
۵۹	شبیه‌سازی یک رویداد
۶۱	مقایسه برخی تفاوت‌های زبان بدن انسانها و سگ‌ها
۶۱	خوراک سگ
۶۲	میزان تغذیه
۶۲	غذاهای مناسب، نامناسب و ممنوع
۶۳	- مواد غذایی مناسب
۶۳	- مواد غذایی نامناسب
۶۴	- مواد غذایی ممنوع
۶۴	مکمل‌ها
۶۵	کدام غذا بهتر است: غذای خشک یا غذای تر؟
۶۷	تغییر رژیم غذایی
۶۹.....	فصل ۲ - مراحل زندگی
۷۰.....	پذیرش توله و انتخاب یک توله سالم
۷۲	روزهای اول

- سموم خانگی ۷۵
- برخی غذاهای خطرناک ۷۵
- مواد نایمن در خارج از خانه ۷۶
- داروهای خطرناک ۷۷
- وسایل خانگی خطرناک ۷۷
- موادی که سمی نیستند ولی می‌توانند منجر به مشکلات گوارشی شوند ۷۷
- سن ۱ تا ۷ هفتگی ۷۸
- آموزش‌های لازم در سن ۱ تا ۷ هفتگی ۸۰
- سن ۸ هفتگی ۸۲
- تحرك توله‌ها ۸۴
- تغذیه توله‌های در حال رشد ۸۵
- راه حل مشکل سریع غذا خوردن ۸۶
- سن ۹ هفتگی ۸۷
- آموزش‌های لازم در سن ۹ هفتگی ۹۰
- سن ۱۰ هفتگی ۹۲
- آموزش بازی ۹۸
- سن ۱۱ هفتگی ۹۹
- پاداش ۹۹
- قلاده ۱۰۰
- سن ۱۲ هفتگی ۱۰۱
- مسافرت با سگ ۱۰۳
- سن ۱۳ هفتگی ۱۰۳
- پارس کردن ۱۰۴
- سن ۱۴ هفتگی ۱۰۶
- پیشگیری از بازی‌های نامطلوب ۱۰۷
- سن ۱۵ هفتگی ۱۰۸
- سگ‌ها و کودکان ۱۱۰
- آموزش بازی بچه‌ها با توله ۱۱۴
- آشنایی با غریبه‌ها ۱۱۴
- آشنا کردن یک سگ جدید با سگ قدیمی خانه ۱۱۶
- اصول کلی آشناسازی دو سگ با هم ۱۱۷

۱۱۸	.....	مراحل آشنایی سگ جدید و سگ قدیمی
۱۲۱	.....	کنار آمدن با حیوانات دیگر به جز سگ‌ها
۱۲۲	.....	پانسیون کردن سگ‌ها
۱۲۳	.....	آموزش دستورات
۱۲۳	.....	«برو تو خونت!»
۱۲۴	.....	«پارس کن!»
۱۲۴	.....	«ساکت»
۱۲۴	.....	«بَدِش!»
۱۲۵	.....	«بگیرش!»/«ولش کن!»
۱۲۵	.....	«بشین!»
۱۲۵	.....	«بخواب!»
۱۲۵	.....	«وایسا!»
۱۲۵	.....	«بیا!»
۱۲۶	.....	سن ۱۶ هفتگی
۱۲۷	.....	آموزش‌های مربوط به جويدن
۱۲۹	.....	سن ۱۷ هفتگی
۱۲۹	.....	حسادت
۱۳۰	.....	سن ۱۸ هفتگی
۱۳۱	.....	سن ۱۹ هفتگی
۱۳۲	.....	آموزش نحوه کسب غذا
۱۳۲	.....	سن ۲۰ هفتگی
۱۳۳	.....	سن ۶ ماهگی
۱۳۵	.....	پرخاشگری به غریبه‌ها
۱۳۶	.....	عقیم‌سازی
۱۳۸	.....	سن ۷ ماهگی
۱۳۹	.....	سن ۸ ماهگی
۱۳۹	.....	آغاز غذای بالغین
۱۴۰	.....	آموزش کلیکر
۱۴۱	.....	سن ۹ ماهگی
۱۴۳	.....	سن ۱۰ ماهگی
۱۴۵	.....	سن ۱۱ ماهگی
۱۴۶	.....	یک سالگی

۱۴۸	آموزش سگ‌های بالغ
۱۵۱	یک و نیم سالگی
۱۵۲	مقابله با پرخاشگری
۱۵۳	دو سالگی
۱۵۵	اصلاح موارد رفتاری
۱۵۵	تولید مثل
۱۵۶	عقیم‌سازی
۱۵۸	آزمون‌های لازم برای سگ ماده پیش از تولید مثل
۱۵۹	آزمون‌های لازم قبل از جفت‌گیری سگ نر
۱۶۰	زمان جفت‌گیری سگ‌ها
۱۶۲	آماده‌سازی سگ نر و ماده
۱۶۳	جفت‌گیری طبیعی
۱۶۴	کمک در جفت‌گیری
۱۶۵	تولید مثل در سگ‌های اصیل
۱۶۶	قفل شدن طولانی
۱۶۶	عدم تمایل به جفت‌گیری
۱۶۸	تلقیح مصنوعی
۱۶۹	تشخیص آبستنی
۱۶۹	آبستنی کاذب
۱۷۰	آبستنی ناخواسته
۱۷۱	مراقبت از سگ آبستن
۱۷۲	زایمان
۱۷۵	چه موقع در هنگام زایمان باید از دامپزشک کمک خواست؟
۱۷۶	عفونت نافی
۱۷۶	مرگ زودرس توله‌ها
۱۷۷	پس از زایمان
۱۸۲	احیای توله‌های ضعیف
۱۸۳	اختلال در غریزه مادری
۱۸۴	سخت‌زایی
۱۸۵	سلامتی مادر توله‌ها
۱۸۶	واگذاری توله‌ها
۱۹۰	مراقبت از سگ‌های مسن

مرگ حیوان خانگی و خواباندن حیوان (یوتانزی)..... ۱۹۳

فصل ۳ - مروری بر بیماری‌شناسی..... ۱۹۹

هاری.....	۲۰۰
انتقال بیماری.....	۲۰۱
شکل‌گیری یک حمله خطرناک	۲۰۲
تشخیص مهاجم.....	۲۰۵
اگر حیوان شما گزیده شد.....	۲۰۶
چرا برخی حیوانات حمله می‌کنند؟.....	۲۰۶
در مورد انسان مجروح.....	۲۰۸
در مورد حیوان مجروح.....	۲۰۸
درمان‌هاری؛ رویایی که هنوز محقق نشده است.....	۲۰۹
نحوه پاکسازی محیط.....	۲۱۰
علاج واقعه قبل از وقوع.....	۲۱۰
نقش دارندگان حیوانات در کنترل بیماری‌هاری.....	۲۱۱
دیستمپر.....	۲۱۳
پاروو-ویروس در سگ‌سانان.....	۲۱۵
لپتوسپیروز.....	۲۱۸
زخم.....	۲۱۹
زخم بستر در حیوانات بیمار.....	۲۲۰
التهاب پوستی (درماتیت) توله‌ها.....	۲۲۴
انگله‌ها.....	۲۲۵
آسکاریدها.....	۲۲۷
کرم‌های قلابدار.....	۲۲۸
کرم‌های نواری.....	۲۲۸
کرم‌های شلاقی.....	۲۲۹
کرم‌های نخی (استرونجیلوییدها).....	۲۲۹
کرم قلب سگ.....	۲۲۹
توکسوپلاسموز.....	۲۳۳
کوکسیدیوز.....	۲۳۴
جرب گوش.....	۲۳۵
حضور کنه در گوش.....	۲۳۷
سرفه لانه سگ‌ها.....	۲۳۸

۲۳۸	..... (اضطراب جدایی)
۲۴۱	..... بیماری ویروس هرپس در سگ‌سانان
۲۴۱	..... کرونا ویروس سگ‌سانان
۲۴۲	..... التهاب و عفونت گوش
۲۴۳	..... جسم خارجی در گوش
۲۴۳	..... دیابت ملیتوس (دیابت قندی)
۲۴۵	..... سرفه
۲۴۶	..... پنومونی (ذات‌الریه)
۲۴۷	..... آنفلوانزا سگ‌سانان
۲۴۷	..... ضعف یا فلجی
۲۴۸	..... فلجی ناشی از کنه
۲۵۰	..... بوتولیسم
۲۵۰	..... بزرگ‌شدگی پروستات
۲۵۰	..... هیپرپلازی خوش خیم پروستات
۲۵۱	..... نقائص ژنتیکی
۲۵۱	..... مروری کوتاه بر ژنتیک سگ‌ها
۲۵۲	..... وراثت ژن‌های معیوب
۲۵۳	..... نهان‌بیضگی
۲۵۴	..... تومورها (سرطان‌ها)
۲۵۴	..... تومورهای سینه یا غدد پستان
۲۵۶	..... تومورهای مسری مقاربتی
۲۵۶	..... درمان تومورها
۲۵۷	..... سندرم اختلال ادراک
۲۵۸	..... بوی بد دهان
۲۶۱	..... فصل ۴- درمان‌شناسی
۲۶۳	..... درمان اول، تغییر شیوه زندگی
۲۶۴	..... درمان دوم، درمان دارویی
۲۶۷	..... درمان سوم، جراحی
۲۷۰	..... جعبه کمک‌های اولیه
۲۷۱	..... مقید کردن و کار با حیوان آسیب‌دیده
۲۷۱	..... پوزه بند
۲۷۲	..... مقید کردن برای انجام امور تشخیصی و درمانی

۲۷۴	.....	جابه‌جا نمودن یک سگ آسیب‌دیده.....
۲۷۶	.....	مراقبت از وضعیت سگ بیمار .....
۲۷۷	.....	تغذیه سگ بیمار .....
۲۷۸	.....	تجویز داروهای خوراکی.....
۲۷۹	.....	تمیز کردن سگ بیمار .....
۲۸۰	.....	واکسیناسیون .....
۲۸۱	.....	واکسن‌های ترکیبی .....
۲۸۱	.....	تکرار واکسیناسیون .....
۲۸۲	.....	دلایل ناموفق بودن برخی واکسیناسیون‌ها .....
۲۸۳	.....	بیهوشی .....
۲۸۶	.....	منابع .....